שימור אתרים גיאולוגים בסכנת הכחדה בישראל – האחריות האתית של קהילת מדעי כדור הארץ

ליאור קמחג'י גפני, ניר אוריון, נורית שטובר-זיסו, עמוס סלמון, רותם אלינסון, ירון פינצי, חנן גינת, עמית מנדלסון, אריאל היימן

רוב המחשופים הנמצאים בסכנת הכחדה הינם באזורים אורבניים ובשטחים של פיתוח תשתיות. לא ידוע על מאבק של גופי שמירת הטבע והרשויות שעוסק בגיאולוגיה כחלק מתפיסת עולמם. פעילות בעבר של חברי קהילת מדעי כדה"א לשימור אתרים גיאולוגיים הובילה להצלחה מוגבלת בשטחים הפתוחים.

הפרויקט הנוכחי מחייה את העשייה המשותפת של קהילת מדעי כדור הארץ לשימור אתרים גיאולוגיים ומתעתד לבנות דרך סדורה לשימור אתרים גיאולוגים בעלי ערכיות מדעית, חינוכית ונופית. אבן הראשה של יוזמה זו הינה הקמה של מאגר מידע מתעדכן של אתרים לשימור, תוך הדגשת אתרים שנמצאים בסכנת הכחדה בשטחים פתוחים ובשטחים עירוניים. הגנה על אתרים אלו תיעשה באמצעות עבודה מול גורמי ממשלה, רשויות וסוקרי טבע (יצירת תשתית תכנונית סטטוטורית). רשימת האתרים החדשה תהווה קרקע לפעולות הנגשה וחינוך ותובא אל הציבור הרחב.

עבודה שנעשתה בעבר

פארק גיאולוגי בהר אביטל. יוזמה: דורון מור

השביל הגיאולוגי במצוק רמים. צילום: ויקישיתוף

טביעות דינוזאורים, בית זית. באדיבות מכון ויצמן

שילוט בקרני חיטין. כתיבה: אריאל היימן

אנא בחרו מחשוף לשימור, מלאו את הטופס דרך הקישור בברקוד
או
נעצו פתק עם שם האתר ושמכם על המפה

מטרות

1. בניית מפת האתרים הגיאולוגיים לשימור בארץ ישראל וסיווגם על פי חשיבות מדעית אקדמית, חינוכית ונופית.
2. מאגר הידע יהיה כלי תכנוני נדרש, עבור מתכנני ערים, אדריכלים וסוקרי טבע
3. האתרים הגיאולוגים לשימור יוכנסו לחוק גנים לאומיים ושמורות טבע ויופיעו ברשימה של ערכי טבע דומם
4. פעילות חינוכית - שיפור המודעות הציבורית באתרים בשטחים עירוניים ובשטחים פתוחים על ידי שילוט, הדרכה ופיתוח מסלולי טיול.
5. מעורבות פעילה של קהילת החברה הגיאולוגית בתוכניות לשימור אתרים שנמצאות בהליכי אשרור ותגובה מקצועית לתוכניות שפוגעות באתרים גיאולוגים לשימור.

מאגר מידע גיאולוגי			סטטוטוריקה	
רשימה מתעדכנת של אתרים בסכנת הכחדה- בעיר ובשטח פתוח	פרסום באתר פתוח לאנשי מקצוע ולציבור	בניית נוהל לתיעוד אתר גיאולוגי במסגרת תסקיר סביבתי	הוספת סעיף ערך טבע מוגן תחת 'סיכונים גיאולוגיים' בתסקיר סביבתי	עיגון חוקי מתאים שימנע הרס של אתרים לשימור

שותפים אפשריים: החברה הגיאולוגית, המכון הגיאולוגי, רשות הטבע והגנים, החברה להגנת הטבע, אוניברסיטאות ומכוני מחקר, המשרד להגנת הסביבה, חברות ייעוץ גיאולוגי וסביבתי, ציבור חובב גיאולוגיה, הקהל הרחב ועוד.

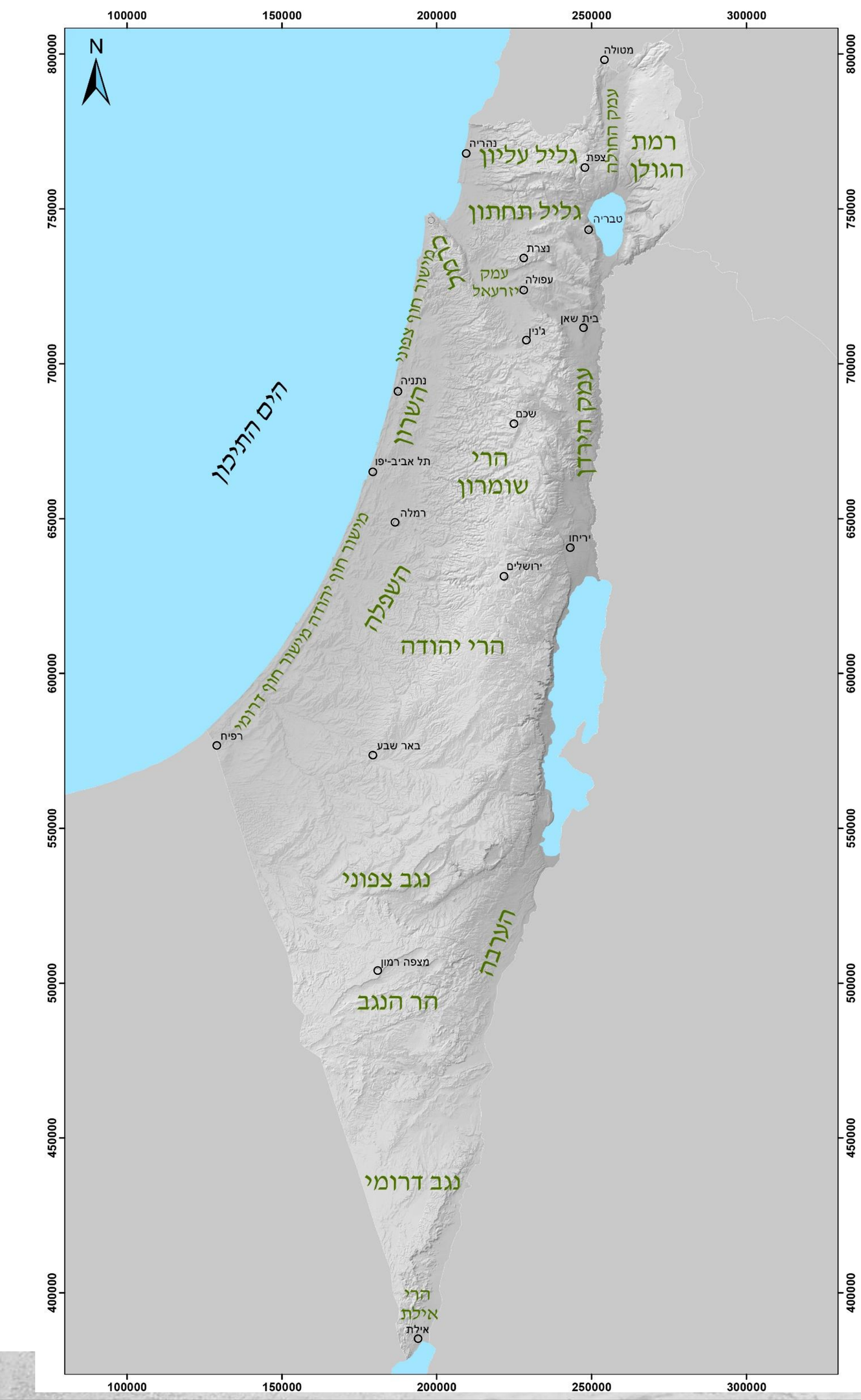

טופס אתר גיאולוגי לשימור

טופס אתר גיאולוגי לשימור
'קיר האמוניטים'

נ.צ. (רשת ישראל החדשה ITM): 188104 / 498469

מחוז גיאוגרפי: גבולה הדרומי של שמורת הר הנגב.

תיאור התופעה באתר: קיר מרוצף מאובני אמוניטים מהקרטיקון העליון חשיפה של מאסף מאובנים גדול ומרשים בשכבה נטויה באגף הדרומי של מכתש רמון, אתר נגיש לציבור, על שביל פופולרי שמתאים לסיורים והוראה ברמות שונות וקהלים שונים.

ייחודו של האתר: ההיבט המדעי- האמוניט הינו מאובן מנחה ולכן מדובר באתר עם משמעות לפענוח תהליכי יצירת המכתש ועיצוב הנוף במרחב. ההיבט הערכי וההוראתי- פוטנציאל לפעילות חינוך והוראה ברמות השונות - מגן ועד אוניברסיטה, כולל סיורים לבעלי עניין וגופי ניהול סביבה וטבע. אתר קלאסי ללימוד גיאו-אתיקה ושיקולים בשימור ערכי טבע דוממים וניהול טבע בכלל. ההיבט הנופי- אתר יפייפה, מוערך ופופולרי, מעורר השראה.

סכנות פגיעה/הכחדה: ישנו נזק מצטבר מכך שאמוניטים רבים נלקחו על ידי מבקרים.

הצעות לשימור: הוספת הסבר על שימור האתר באתרי הטיולים, והצבת שילוט שכולל הדמיה של המחשוף במקור. לצד זאת- לפעול להגדרת האמוניט בתור מאובן ייצוג לישראל והגדרת הקיר כערך טבע מוגן.

מקורות מדעיים ומקצועיים:

שם הממליץ: ירון פינצי **דוא"ל :** yaron.finzi@adssc.org

קיר האמוניטים. צילום: ירון פינצי (ימין) ויוחאי כורם (שמאל)

אתרים בסכנת הכחדה

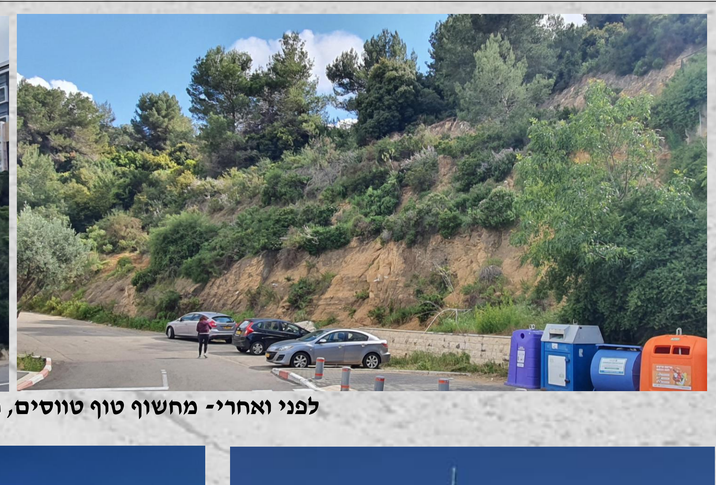

לפני ואחרי- מחשוף טוף טווסים, חיפה. צילום: נורית שטובר זיסו

צניר חבוי תחת גשר וזרימת נגר עירוני, חיפה. צילום: אורה גזית

שימוש אינטנסיבי בהר גמל. צילום: ירון פינצי

העתק פקיעין בחצר הבית. צילום: נורית שטובר זיסו

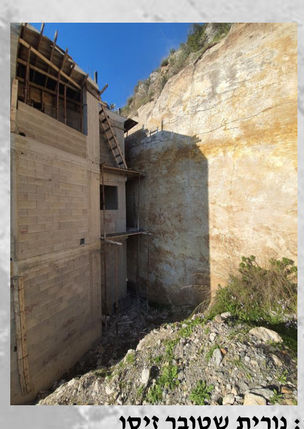

קסנוליט באתר הקיר בנחל רמון. צילום: ירון פינצי

מחשוף טוף שנכחד, אום אל פאחם, 2006. צילום: עמית מנדלסון